

K İ T A P L A R D A N H A B E R

METİN AND, *Dances of Anatolian Turkey* (Dance perspectives).
Summer 1959.

Anadolu danslarını inceliyen bu broşür, dinî ve yarı-dinî dansları, raks eden oğlanlarla kızları, teatral dansları, mimik danslarını, bölge danslarını, grup, hareket ve üslubu, dans vesilelerini ve dans ile ilgili etiketleri, dans müziği ile dans elbiselerini, türlü Türk danslarının adlarının mânalarını ele almaktadır. Başta ve sondaki köçek ve çengi resimleri, Jean-Baptiste van Moor'un "Recueil de cent estampes représentant différentes nations du Levant (Paris 1714)"'ından, bölüm başlarındaki süsler, Celâl Esat Arseven'in "Les Arts décoratifs Turcs" ünden, ve broşürün içindeki bezek motifleri, Topkapı Sarayı Müzesinin kapıları üstündeki bezeklerden alınmıştır (Tahsin Öz, Topkapı Sarayında Fatih Sultan Mehmet II'ye ait eserler-Ankara 1955). Metnin içinde de ayrıca fotoğraflar bulunmaktadır.

METİN AND : *Gönlü Yüce Türk* (Yüzyıllar boyunca bale eserlerinde Türkler). Dost Yayınevi Ankara 1958.

Bayan Ninette de Valois ile Margot Fonteyn'e ithaf edilmiş olan bu broşür, Avrupa'nın bale eserlerinde Türklere verilen yerden söz etmektedir. İlk neden ötürü Türklerin konu olarak alındığı kısaca incelendikten sonra, Fransa'da, İtalya'da, İngiltere'de Türkleri konu olarak alan baleler gözden geçirilmekte, bundan sonra Türk giyimleri ve bunların özellikleri, Türk dansları incelenmekte, ve konu ile ilgili tarih olayları üzerinde durulduktan sonra, bugünkü durum ele alınmaktadır. Eser'de 12 tane metin-dışı resim, kroki, yazı faksimile'si vardır. Broşürün sonuna Türklerle ilgili birkaç balenin libretto'su ve faydalanılmış olan Avrupa kaynakları konmuştur.

EDWARD BACON : *Digging for History* (A Survey of Recent World Archaeological Discoveries 1945-1959). London 1960.

İkinci Cihan savaşının sona ermesinden 1959 yılına kadar yapılmış arkeolojik keşiflerin bir özeti mahiyetinde olan bu eser, şu memleketlerde yapılmış olan arkeoloji çalışmalarını incelemektedir: İngiltere, Fransa, Kuzey Avrupa, Saar'dan Balkanlara kadar olan bölge, Portekiz ile İspanya, Sicilya, Lipari adası, Sardanya, İtalya, Yunanistan, Yunan adaları, Kıbrıs ve Suriye, Ürdün, İsrail, Türkiye, İran, Irak, Pakistan ve Afganistan, Hindistan ve güney-doğu Asya, Mısır, Sudan, Kuzey Afrika, Sahra ve güneyi, Amerika (kuzey ve güney), Rusya, Çin.

Bundan başka, kazı yerinde yeni teknikler ile laboratuvarında yeni teknikler incelenmektedir.

Türkiye'ye 2 bölüm ayrılmıştır. Bu bölümlerde, yurdumuzda 1945'ten bu yana başarılan işler hakkında genel bilgi verilmekle birlikte, İngiliz bilgilerinin payını biraz büyütme gibi bir taraflılık göze çarpmaktadır.

Kitap bol resimlidir. Levhaların sayısı 58 dir.

ROBERT J. BRAIDWOOD and LINDA S. BRAIDWOOD : *Excavations in the Plain of Antioch The earlier Assemblages. Phases A-J.* The University of Chicago Press, Chicago 1960.

Henri Frankfort, Calvin Wells Mc Ewan ve Henri Seyrig'e ithaf edilmiş olan bu kitap, Chicago Üniversitesi Şarkiyat enstitüsü yayınlarınının 61. cildini teşkil etmektedir. Eser, Antakya düzlüğünde yapılan kazıların tafsilâtlı raporunun birinci bölümüdür. İçinde metin-dışı 89 resim, metin-içi 386 resim ile harta ve 5 tane tabelâ vardır. Başlıca bölümleri şunlardır :

1. Genel Giriş: Meselenin genel fon'u (Çatal Höyük, Tell-el Cüdeyde, Tell Ya'yinat, Tell Dahab, Tell Kurdu); Malzemenin takdimi
2. A. Devresi: Giriş, Mimari, Çanak, çömlek kilden eşya, taştan eşya, işlenmiş kemikten eşya v. b.
3. B. Devresi (İçindekiler, aşağı yukarı aynen tekrür etmektedir)
4. İlk karışık sıra
5. C. Devresi
6. D. Devresi
7. E. Devresi
8. F: Devresi
9. G. Devresi
10. H. Devresi
11. İ Devresi
12. J. Devresi
13. İkinci karışık sıra ve tipoloji bakımından eski olan türlü buluntular.
14. Görelî (nisbî) kronoloji ve tefsiri

İlave I ile İlave II'de Tell el Cüdeyde ile A. devresinde bulunan buluntular-dan bazıları üzerinde incelemeler vardır.

Resimlerin İndeksinde objelerin sâha numaraları bulunmaktadır.

Sâha numaralarının da ayrıca bir endeksi vardır.

EDOUARD BRULEY ve E. H. DANCE : *Bir Avrupa Tarihi?* (Prof. FEHMİ YAVUZ'un Önsözü ile).- Avrupa'ya bakışlar; Avrupa bütünüleşmesi ile ilgili incelemeler Serisinden (*A. Serisi, Kültür No 3*). Sythoff, Leyden 1960.

Bu eser, Avrupa milletlerini birbirine yaklaştırıp kaynaştırmak için Avrupa okullarındaki tarih kitaplarını ayarlamak amacıyla Avrupa Konseyininin 1953 ile 1958 yılları arasında tertip ettiği toplantılarda öne sürülen düşünceleri özetlemekte olup başlıca bölümleri şunlardır :

Önsöz; Açıklama; Tarihî giriş.- Edouard Bruley tarafından; Tarih ders kitaplarındaki ve Müfredat programlarındaki peşin hükümler.- E. H. Dance tarafından; Konferansların gayeleri ve çalışma tarzları; İncelemenin metot ve sınırları; Genel tarih; Özel devreler: Ortaçağ, 16. yüzyıl, 17. ve 18. yüzyıllar, 1789 - 1870 arası, 1870 - 1950 arası; Öğretim metotları ve araçları; Bilânço.

Ekler: Teknik terimler sözlüğü; konferanslarda tartışmalara zemin olmak üzere yapılan tebliğlerin özetleri; öğretmenlere ve okul ders kitabı yazarlara öğütler; konferanslara iştirak eden üyelerin listesi.- İndeks

Classicisme et Déclin culturel dans l'Histoire de l'Islam (Actes du Symposium international d'Histoire de la Civilisation musulmane. Bordeaux 25-29 Juin 1956). Organisé par R. BRUNSCHVICG et G. E. VON GRUNEBaum Paris 1957.

Bu kitap, 1956 Haziranında Bordeaux ve Chicago Üniversitelerinin himayelerinde toplanmış olan Milletlerarası İslâm Medeniyeti Tarihi Symposium'unda verilen tebliğlerin metinlerini toplamaktadır. Tebliğler: "İslâm tarihinde klâsiklik ve kültür gerilemesi" genel başlığı altında toplanmıştır. Her tebliğden sonra, tartışmalara yer ayrılmıştır. Tebliğler şunlardır :

G. E. Von Grunebaum: Kültür klâsisizmi kavramı.

R. Brunschvicg: Gerileme problemi.

F. Gabrieli: İslâm uygarlığında edebiyat ile sanat arasında korrelasyon.

H. Terrasse: İslâm sanatlarında klâsiklik ve gerileme.

Ch. Pellat: Doğu Arab memleketlerinde kültür gerilemesinin merhaleleri.

L. Gardet: İslâm'da dinsel düşünce nasıl kaskatılaşmıştır?

H. I. Marrou: Klâsik Antikitenin gerilemesi.

H. S. Nyberg: 'Amr ibn' Ubaid ile İbn al-Rawendi.

J. Schacht: İslâm din doğma'sında klâsiklik, gelenekçilik ve kaskatılaşma.

H. Ritter: Ortodoks'lüğün (geniş anlamda alınmıştır) gerilemede payı var mıdır?

G. H. Bousquet: Dogmatik öğretisi, İslâm'ın ekonomik ve sosyal kurumlarının evrimine ne ölçüde engel olmuştur?

C. Cahen: İslâm'ın kaskatılaşmasında ekonomik ve sosyal faktörler.

F. Meier: Sufî'lik ve kültür gerilemesi.

R. Arnaldez: İslâm'da felsefe düşüncesi nasıl kaskatı olmuştur.?

P. Lemerle: Bizans İmparatorluğu münasebetiyle gerileme kavramı.

R. Blachère: Arab edebiyatında klâsiklik.

W. Hartner: İslâm'da bilim kültürü ne zaman ve nasıl durmuştur?

H. Massé: İran edebiyatı, İslâm'ın kültür bakımından yenilenmesini temsil ediyor mu?

J. Lecerf: İslâm uygarlığında "halk kültürü"nü'nün yeri

W. Hartner: Çin uygarlığında klâsiklik ve kültür gerilemesi.

GEORGES DUMÉZIL : *Documents anatoliens sur les Langues et les Traditions du Caucase* (Bibliothèque archéologique et historique de l'Institut Français d'Archéologie d'Istanbul). Paris 1960

Kafkas dilleri ve gelenekleri ile ilgili Anadolu belgelerini yayınlayan bu eserde, tanınmış bilgin Georges Dumézil, gene kuzey-batı Kafkas dillerinin tanımı için çok önemli bulduğu İbîh dili üzerinde durmaktadır. Böylece Anadolu'da derlediği yeni İbîh metinlerini yayınladığı gibi, 1955 ile 59 arasında yayınlanmış olan İbîh metinlerini gözden geçirmektedir. Eser, İstanbul Fransız Arkeoloji enstitüsünün "Arkeoloji ve Tarih kitaplığı" serisinde çıkmıştır.

HANS ERNST : *Die mamlukischen Sultansurkunden des Sinai-Klosters*. Otto Harrassowitz, Wiesbaden 1960.

Aslında Hans Ernst, Sina yarımadasının güneyinde bulunan Aya Katarina manastırındaki Arabca ve Türkçe sultan belgelerini tercüme etmiş, açıklamış ve yayınlamıştır. Fakat yazdığı Önsöz ile Giriş, çok derine giden, ciddi bir araştırma olduğundan, kendisini "yazar" olarak göstermek yerinde olur.

Tercüme edilmiş, açıklanmış ve yayınlanmış belgelerin sayısı 72'dir. Bunların tarihini, boyutlarını, ne üstüne yazıldıklarını, kim ile ilgili olduklarını ve başka özelliklerini bildiren bir liste kitabın başına konmuştur. Belgelerin tercümelelerinden sonra açıklama mahiyetinde notlar ve gayet zengin bir bibliyografya gelmektedir.

EMEL ESİN : *Turkish Miniature Painting*, Charles E. Tuttle Company, Rutland (Vermont) and Tokyo (Japan) 1960.

Türk Minyatürlerinin röprodüksiyonlarını kapsayan bu eserde, Bayan Emel Esin'in bir girişinden sonra, şu 12 minyatür renkli olarak gösterilmiştir: Âdem ile Havva, Dünyanın (arzın) canavarı, Peygamber Ezekiel'in ölüme kavuşması, Peygamber Muhammed'in doğumu, Muhammed Hira dağında, Hatice ve Ali ile birlikte dua eden Muhammed, Muhammed'in ölümü, II. Selim'in tahta çıkışı, Nisan 1578'de Kafkasya seferine çıkan Türk ordusu, İstanbul'da Eylül 1720'de yapılan şenliklerden sahne, Marmara denizinde gece safası, 18. yüzyıldan bir Türk bayanı. Bunlardan sonra notlar, seçilmiş bir bibliyografya gelmektedir.

Her minyatürün başında Bayan Emel Esin, o minyatürün nerede bulunduğu ve boyutları üstünde bilgi vermekte olduğu gibi, minyatürün kendisini de tasvir etmekte ve anlamını anlatmaktadır.

Bu eser, çok kere haksız olarak İran'a mal edilen Türk Minyatürünün özelliği hakkında müşahhas bilgi vermek bakımından da çok faydalıdır.

PIERRE GRIMAL : *Dictionnaire des Biographies*, Tome premier A à J; Tome second K à Z. Presses Universitaires de France. Paris 1958.

Bu iki ciltlik kitap, biyografiler sözlüğü olup, Sorbonne profesörlerinden Pierre Grimal'in yönetiminde 22 bilgin tarafından kaleme alınmıştır. Girişte bildirildiği gibi, sözlükte, Batı uygarlığı ile Batı düşüncesinin teşekkülünde payı olmuş olan kişilerin hayatları ve yaptıkları işlerle bunların başarıları kısaca anlatılmaktadır. Batı uygarlığı ile düşüncesi bu sözlükte Yunanistanla başlatılmaktadır. Sonra, biyografilerde en büyük yer Fransa'ya ve Fransa ile ilgili memleketlere verilmiştir. Son yıllardaki müspet bilim ve teknik ilerlemelerinden ötürü, bunlarda ad yapmış kişilere de ayrıca geniş yer verilmektedir. Eserde birçok kusurlar vardır. Meselâ Mısır hidivi İsmail paşa, Fransızların Mısır meselesiyle ilgisi yüzünden olacak, oldukça geniş bir yer almış, halbuki, Türkiye'yi Batı uygarlığına götüren, yeni Türkiyenin yapıcısı büyük Atatürk, Kemal Atatürk olarak kısaca yazılmış ve literatür olarak sadece Benoist-Méchin'in, hakkımızda hiç de dostane ve objektif olmayan eseri verilmiştir.

Bununla birlikte Batılı kişilerin hal tercümelerini kolayca bulmak bakımından faydasız bir eser değildir. Ayrıca da metin-dışı birçok resimler ve portreler, bahis konusu kişileri canlandırmaktadır.

LORD KINROSS : *Turkey* (218 Photographs by Yan) London 1959.

Türkiye'yi resimlerle tanıtmak amacını güden bir kitaptır. Şerhler ve notlar, Fransızcadan İngilizceye çevrilmiştir. Kitapta 303 levha bulunmaktadır. Bunlardan :

- Levha 1 - 14 : İstanbul'la Boğazı,
- Levha 15 - 39 : Bizans'tan kalıntıları,
- Levha 40 - 62 : İstanbul sokaklarını,
- Levha 63 - 92 : Anadolu köylülerini,
- Levha 93 - 110 : Ankara'yı,
- Levha 111 - 139 : Hittit devletini
- Levha 140 - 169 : Kappadokya'yı,
- Levha 170 - 211 : Türk sanatını,
- Levha 212 - 249 : Türk kadını,
- Levha 250 - 265 : Bozkır'dan Akdeniz'e kadar olan alanı,
- Levha 266 - 295 : Yunan-Roma antikitelerini,

Levha 296 - 303 : Gelenekleri, resimlerle (foto-gravür'lerle) canlandırmaktadır.

Resimlerin başına, haritaların, krokilerin ve plânların bir listesi, bundan sonra, Prehistorya ile başlamak üzere, Türkiye topraklarının eski ve yeni tarihinin başlıca olaylarını gösteren bir levha konmuştur. Bunun arkasından da Türkiye hakkında bir giriş yazısı gelmektedir.

ANTON MOORTGAT : *Alt-Vorderasiatische Malerei* (Meisterwerke ausereuropäischer Malerei). Safari Verlag Berlin, 1959.

Berlin Hür Üniversitesi Ön Asya seminerinin direktörü Profesör Dr. Anton Moortgat'ın bu eseri, Avrupa dışı resminin şaheserleri serisinde Eski Önasya resmini ele almaktadır. Daha çok, bir resimler koleksiyonu olup pek büyük bir dikkat ile basılmış olan kitabın başında 4. Binyıldan Milât'tan önce 550 yılına kadar olan zamanın resmini kapsayan bir etüd vardır. Etüdün hemen arkasından bir kronoloji (zaman) levhası gelmektedir.

Eserde 12 renkli levha, 8 tek renkli levha, metin-içi 6 resimle 1 harita bulunmaktadır. En sona konmuş olan levhalar listesi, bahis konusu resmin adını, zamanını, yüksekliğini, şimdi nerede bulunduğunu, resmin neyi temsil ettiğini ve hakkındaki yayımları bildirdiği için, çok faydalı ve öğreticidir.

DEUTSCHES ARCHAEOLOGISCHES INSTITUT (herausg.): *Neue Deutsche Ausgrabungen im Mittelmeergebiet und im Vorderen Orient* herausgeg. von: Verlag Gebr. Mann Berlin 1959.

Bu kitap, Akdeniz bölgesi ile Yakın Doğu'da Almanlar tarafından son zamanlarda yapılmış kazıları ele alan 18 bilim yazısını toplayan bir dergidir.

Kitap, Alman Arkeoloji Enstitüsü tarafından yayınlanmıştır; Önsözünü, Alman Arkeoloji enstitüsünün bundan önceki Başkanı Erich Boehringer kaleme almıştır. Kitabın içindeki yazılar şunlardır :

Hanns Stock (Kahire) : Mısır'da Abusir'de Güneş tapınağı.

Heinrich Lenzen (Bağdad) : 1954 - 1957 Uruk Alman kazıları.

Anton Moortgat (Berlin) : Baron von Oppenheim vakfının kuzey Mezopotamya'da yaptırdığı yeni araştırmalar.

Johannes Kollwitz (Freiburg) : Resafa kazıları.

Friedrich Karl Dörner (Münster i. W.) : Arsameia'nın keşfi ve Kommagene'de Mithridates Kallinikos'un Hierothesion'unda yapılan kazılar.

Kurt Bittel (İstanbul) : Boğazköy kazıları.

Erich Boehringer (Berlin) : Bergama.

Gerhard Kleiner (Frankfurt a. M.) : Panionion'un keşfi ve kazılması.

Carl Weickert (Berlin) : Milet'te yeni kazılar.

Ernst Buschor (Münih) : Sisam 1952 - 1957.

Vladimir Milojcic (Heidelberg) : Tesalya'da kazılar.

Gerda Bruns (Roma) : Beotia'da Thebai yakınında "Kabir" tapınağında kazılar.

Dieter Ohly (Atina) : Kerameikos.

Emil Kunze (Atina) : Olympia.

Rudolf Naumann (Roma) : Palinuro Burnunda 1956 ve 1957'de yapılan kazılar.

Wilhelm Grünhagen (Madrid) : Munigua'da "Setli tapınak" ta kazılar.

Helmut Schlunk (Madrid) : Centcelles'teki ilk Hıristiyanlık çağına ait kabirde araştırmalar.

Kitabın sonunda Kazı yerlerinin genel plânı bulunmaktadır.

Gayet güzel papier couché'ye basılmış olan kitap, birçok metin-dışı ve metin-içi resim, kroki ve plânla zenginleştirilmiştir.

Oxford Regional Economic Atlas: The Middle East and North Africa, prepared by: The Economist Intelligence unit Limited and the Cartographic department of the Clarendon Press.- Oxford University Press 1960.

Bu Atlas kitabında, şu memleketlerin ekonomik haritaları bulunmaktadır: İran, Irak, Türkiye, Suriye, Lübnan, İsrail, Ürdün, Kıbrıs, Suudî Arabistan, Basra körfezi devletleri, Maskat ve Umman, Aden, Yemen, Somali protektorası, Fransız Somali'si, Somalia, Habeşistan, Sudan, Mısır, Libya, Tunus, Cezayir, Fas.

Bu haritaları, adı geçen memleketlere ait türlü ekonomik istatistikler ve notlar takip etmektedir. Kitabın sonunda türlü adların hangi haritada bulunduğunu gösterir bir cetvel vardır.

AYDIN SAYILI : *Uluğ Bey ve Semerkand'deki İlim faaliyeti hakkında Gıyasüddin-i Kâşî'nin Mektubu (Ghiyâth al Dîn al Kâshî's Letter on Ulugh Bey and the Scientific Activity in Samarqand)*.- (Türk Tarih Kurumu yayınlarından VII. Seri - No 39) Ankara 1960.

Bu eserde bahis konusu olan yazı, Gıyasüddin Cemşid el Kâşî'nin babasına yazdığı bir mektuptur ve, Aydın Sayılı'nın Önsözde dediği gibi, Uluğ Bey (1392-1449) hakkında ve onun himayesi ve teşviki altında Semerkand'deki ilim faaliyeti hakkında birçok yeni ve ilgi çekici tafsîlât ile doludur. Yazar, mektubun varlığını, İran'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür müşaviri Profesör Minovi'den öğrenmiştir.

Kitapta ilkin Sayılı'nın Türkçe ve İngilizce olarak yazmış olduğu açıklamalar, bundan sonra mektubun Farsça metni ve sonunda da mektubun Türkçeye ve İngilizceye tercümesi gelmektedir. Böylece Türk Bilim Tarihi için değerli bir metin, iki dilde tercümesi ve açıklamalarıyla birlikte yayımlanmış oluyor.

PAUL ARTHUR SCHLIPP : (Editor): *Albert Einstein, Philosopher-Scientist*. Tudor Publishing Company. Fourth printing 1957. New York.

"The Library of Living Philosophers" serisinde çıkmış olan bu önemli eser, Einstein'ın kendi kaleminden çıkmış biyografisinden başka, bilim ve felsefe âleminin çok önemli kişilerinin Einstein'ı türlü cephelerden ele alan yazıları ile doludur. Şöyle ki:

Arnold Sommerfeld: Albert Einstein'ın 70 inci doğum yıldönümü münasebetiyle (eskice bir yazıdır).

Louis de Broglie: Albert Einstein'ın bilimsel eseri.

Ilse Rosenthal-Schneider: Einstein fiziğinde ön-tasarılar ve ön-görüler.

Wolfgang Pauli: Einstein'ın Quantum'lar teorisine getirdikleri.

Max Born: Einstein'ın istatistik teorileri.

Walter Heitler: Modern Fizik'te Klâsik düşünüşten uzaklaşma.

Niels Bohr: Atom Fiziğinin meydana koyduğu bilgi teorisi problemleri üstünde Einstein'la tartışma.

H. Margenau: Einstein'ın gerçeklik görüşü.

Philipp G. Frank: Einstein, Mach ve Mantıkçı Pozitivizm.

Hans Reichenbach: Görelilik (Rölativite) teorisinin felsefe bakımından anlamı.

H. P. Robertson: Fiziğin bir dalı olarak geometri.

P. W. Bridgman: Einstein'ın teorisi ve operasyonizm'in görüşü.

Victor F. Lenzen: Einstein'ın Bilgi teorisi.

Filmer S. C. Northrop: Einstein'ın bilim görüşü.

E. A. Milne: Genel Rölativite'siz Gravitasyon.

Georges Edouard Lemaître: Kozmolojik "sabite" (konstant).

Karl Menger: Modern geometri ve Görelilik teorisi.

Leopold Infeld: Genel Görelilik ve evrenimizin yapısı.

Max von Laue: Süredurum (atalet) ve enerji.

Herbert Dingle: Özel Görelilik teorisinin içerdiği bilim ve felsefe meseleleri.

Kurt Gödel: Görelilik teorisi ile idealist felsefe arasındaki bağlantı üstüne bir mülâhaza.

Gaston Bachelard: Görelilik kavramlarındaki felsefe diyalektiği.

Aloys Wenzel: Einstein'ın Görelilik teorisinin kritik realizm açısından incelenmesi ve bu teorinin felsefedeki anlamı.

Andrew Paul Ushenko: Zamanımız felsefesi üzerine Einstein'ın etkisi.

Virgil Hinshaw, Jr.: Einstein'ın sosyal felsefesi.

Bunların arkasından, Einstein'ın bu yazılara cevabı gelmektedir. Sonra, Einstein'ın, 1 Mayıs 1951'e kadar yazılarının hem tahlilî hem kronolojik bir bibliyografyası verilmektedir. En sonda da bir endeks vardır. Başında Einstein'ın metin-dışı, imzalı bir resmiyle süslü olan kitap, İngilizce yazılmıştır.

La Science Antique et Médiévale (des Origines à 1450). Yazarları: R. ARNALDEZ, J. BEAUJEU, G. BEAUJOUAN, R. BLOCH, L. BOURGEY, P. DUPONT-SOMMER, J. FILLIOZAT, R. FURON, A. HAUDRICOURT, J. ITARD, R. LABAT, G. LEFEBVRE, L. MASSIGNON, P.-H. MICHEL, J. NEEDHAM, I. SIMON, G. STRESSER-PEAN, R. TATON, J. THEODORIDES, J. VERCOUTTER, CH. VIROLLAUD. Presses Universitaires de France, Paris 1957.

Genel Bilim tarihinin İlk ve Ortaçağlarını ele alan ve birçok yazar tarafından kaleme alınan bu eserin genel önsözü, Rene TATON'undur.

Metin-içi ve metin-dışı 48 resimle süslenmiş olan kitabın içindekiler şunlardır: Doğunun antik bilimi (Mısır matematiği ile astronomisi Mısır'da tıbbî bibliyografya).

Mezopotamya (Sihir ve Kâhinlik, Listeler bilimi, Tıp, Matematik, Astronomi.- Bibliyografya).

Fenike ile İsrail (Fenike bilimi, İbrani bilimi.- Bibliyografya).

Antik Hind bilimi (Astronomi, Matematik, Tıp.- Bibliyografya).

Antik Çin bilimi (Matematik, Astronomi, Fizik ile tabiat bilimleri.- Bibliyografya).

Hellen Bilimi I (Thales'ten Demokritos'a kadar Fizik ile Kozmoloji).

Hellen Bilimi II (Sokrates'ten Öncekilerde Matematik, Astronomi, Müzik).

Hellen Bilimi III (Sofist'ler, Sokrates, Platon'da Matematik, Fizik, Astronomi).

Hellen Bilimi IV (Aristoteles ve okulu: Aristoteles ve Bilim, Fizik ile Kozmoloji, Tabiat bilimleri, IV. yüzyıl sonunda Aristoteles okulu).

Hellen Bilimi V (Başlangıçlardan Klâsik çağın sonuna kadar Yunan tıbbı).

Hellen Bilimi bölümünün genel bibliyografyası.

Hellenistik ve Roma bilimi I (Çevre, Etruriya ve Bilim, Romalılar ve Bilim, Zihniyet ve Metodlar).

Hellenistik ve Roma bilimi II (Salt ve uygulamalı Matematik: Öklid, Arkhimedes, Apollonius, Küre bilimi ve Trigonometri, Geodesia, Akustik, Optik ile Perspektif (manazır), Cebir.- Tefsirler).

Hellenistik ve Roma Bilimi III (Astronomi ve Matematik coğrafya: Kopernikus'un öncüsü Sisamlı Aristarkhos, Arkhimedes'ten Hipparkhos'a, eski Astronominin en yüce noktası- matematik Coğrafya).

Hellenistik ve Roma Bilimi IV (Fizik ve Biyolojik Bilimler).

Hellenistik ve Roma Bilimi V (Tıp, tıp okulları, İskenderiye tıbbının başlangıcı, Calinos'tan önce Roma tıbbı, Calinos, türlü uzmanlıklar.- antik tıbbın gelişmesi).

Antik Bilimin sonu.- (Hellenistik ve Roma Biliminin genel bibliyografyası).

Amerika'da Kolumbus'tan önceki kavimlerde bilim.- Bibliyografya).

İslâm bilimi (Bilimsel araştırmanın şartları, İslâm biliminin ruhu, İslâm bilimi çağı üzerinde tarihsel özet, müspet bilimler, fizik ve tabiat bilimleri.- Bibliyografya).

Ortaçağ Hind bilimi (Matematik, Astronomi, Kimya, Tıp).

Ortaçağ'da, Çin'de bilim (Matematik, Astronomi ile Coğrafya, Fizik ve Tabiat bilimleri).

Bizans bilimi (Müspet bilimler, Fizik ve Tabiat bilimleri, Tıp.- Bibliyografya).

Ortaçağ Yahudi bilimi (Astronomi ve Matematik, Tabiat bilimleri, Farmakoloji ve Tıp-Bibliyografya).

Hristiyan Batı Ortaçağında bilim

İslâm Biliminin Batıya sokulması

Bilim, İskolastik ve Üniversiteler

Ortaçağ sonlarında Bilim ve pratik düşünceler (Ortaçağ tekniğinin yükselmesi, teknik ile bilim, kartografi ve denizde keşifler, tıp).

Sonuç.- Bibliyografya.- Ad endeksi, Kavram endeksi vb.

La Science Moderne, (de 1450 à 1800) Yazarları : G. ALLARD, E. BAUER, G. CANGUILLEM, J. CHESNEAUX, I. B. COHEN, P. COSTABEL, M. DUMAS, A. DAVY DE VIRVILLE, P. DELAUNAY, R. DUGAS, L. DULIEU, J. FILLIOZAT, R. FURON, E. GUYENOT, J. ITARD, A. KOYRÉ, R. LENOBLE, J. LEVY, CH. MORAZE, J. NEEDHAM, J. ROSTAND, J. TATON, R. TATON, M. - A. TONNELAT, G. WALUSINSKI. Presses Universitaires de France, Paris 1958.

Genel Bilimler Tarihi'nin 2 inci cildini teşkil eden bu kitabın başlıca bölümleri şunlardır: R. TATON tarafından kaleme alınmış olan Önsözden sonra:

R ö n e s a n s : Humanizma ve Ansiklopedizma.

Matematik (Matematik çalışmalarının yeniden uyanması).
16. Yüzyıl (Retorik cebirden sinkoplu cebre).

Kopernikus'un getirdiği devrim (Humanist'lerin astronomisi, Kopernikus, Kopernikus'un fikirlerinin yayılması, Ticho-Brahe).
Fizik (15. yüzyılda fizik, 16. yüzyılda fizik).

Tabiat bilimleri: Dünyaya ait bilimler; Kimya (Ortaçağdan miras kalan teori ve uygulamalar, Kimya'da keşfin yeniden canlanması)

İnsan biyolojisi ve hastalığı iyi etme sanatı.

Zooloji, Botanik.- Sonuç: Entellektüel topografya ve Reforma.
Bibliyografya.

17 inci Y ü z y ı l : 17. yüzyılın bilim devrimi

Matematik ve fizik bilimler: Sembolik cebirden sonsuz küçükler hesabına; yeni bir bilimin doğması: Mekanik

Gözlem (müşahede) astronomisinin altın çağı; Matematik optiğin doğması (ışığın ne olduğu üstünde teoriler, tecrübe teknikleri, renk teorileri); Manyetizma ile Elektrik, İlkeler (prensipler)
Kimyası (evrensel bir prensibin peşinde; flogiston teorisi).

Tabiat Bilimleri: İnsan ve hayvan biyolojisi; tıp; botanik; jeolojinin doğumu.- Sonuçlar.- Bibliyografya.

18 inci Y ü z y ı l : Merak (tecessüs) yüzyılı.- Matematik analizin yükselmesi ve geometri'nin yenilenmesi (Sonsuz küçükler analizi'nin gelişmesi; cebir disiplinlerinin ilerlemesi; klâsik geometri ile analitik geometri, analizin geometri'ye uygulanması); Klâsik mekaniğin teşekkülü; Güneş sistemi üstüne bilgiler.

Fizik bilimler (Newton optiğinin yayılması, 16. yüzyıldan 18. yüzyıla kadar akustik, 16. yüzyıldan 18. yüzyıla kadar ısı; 18. yüzyılda elektrik ile magnetizma).

Modern kimyanın doğması.

Tabiat bilimleri: Biyolojinin büyük problemleri; hayvan fizyolojisi; tıp; botanik; dünya ile ilgili bilimler (Jeoloji, prehistorya, mineraloji).- Sonuç.- Bibliyografya.

A v r u p a d ı Ő i n d e B i l i m l e r - :

Uzak doğuda 16. yüzyıldan 18. yüzyıla kadar bilimler (Çin, Japonya.- Bibliyografya).

15. yüzyıldan 18. yüzyıla kadar Hind bilimi (Matematik, Astronomi, Kimya, Tıp, Hind biliminin yayılması).

Sömürge olan Amerika'da bilimler (Tarihsel çerçeve, İspanyol Amerikası, Portekiz Brezilya'sı, Fransız Kanada'sı, Britanya'ya ait kuzey Amerika.- Bibliyografya).

Ad endeksi; Konu endeksi v.b.

Eser, 48 planş'ta toplanmış resimlerle süslüdür.

The Introductory Chapters of Yâqûts Mu'jam al-Buldan, translated and annotated by: WADIE JWAIDEH. (The George C. Keiser Foundation, Washington D. C.) E. J. Brill Leiden 1959.

Eserin başına tercüme edenin koymuş olduğu önsözde, Mu'jam al-Buldan'ın çevresini teşkil eden edebiyat (kitaplar) dünyası ile bu eserin Ortaçağ Arab literatüründe tuttuğu önemli yer anlatılmaktadır. Ayrıca da Mu'jam'ın türlü yayımları üzerinde durulmaktadır. Buradaki tercüme, bildirildiği gibi, *Ferdinand Wüstenfeld*'in "Jacut's geographisches Wörterbuch'u (Leipzig 1866-71)" ile Amîn Khânajî'nin "Kitâb Mu'jam al-Buldân'ı (Kahire 1906-7)"na dayanmaktadır.

Eserin muhtevası :

Mütercimim önsözü; Giriş; Bölüm I: Dünyanın, dağların, denizlerin v. b. tasviri; Bölüm II: Yedi iklim, bunların mahiyeti hakkındaki tartışmalar ve *İklim* kelimesinin etimolojisi; Bölüm III: Bu kitapta sık sık zikri geçen terimlerin tefsiri; Bölüm IV: Türlü hukuk bilgilerinin *Fay' Ganimah* olan ülkelerin idaresi üzerinde düşünceleri. Bölüm V: Bazı memleketlerin sayılması.

SERGE A. ZENKOVSKY : *Pan-Turkism and Islam in Russia* (Russian Research Center Studies 36). Harvard University Press, Cambridge Mass. 1960.

Rusya'da Pantürkizm ve İslâmlık problemini ele alan bu kitabın başlıca bölümleri şunlardır :

Rusya Türkleri; Tatarların yeniden canlanması; Panislâmizm ve İsmail bey Gasprinski; Millî hareket: 1905'te partiler ve programlar; Kazak'lar meselesi; Uzbek liberalleri ve Genç Buharalılar; Azerbaycan'ın uyanması; Pantürkistlerle Tatarist'ler; Birinci Cihan Savaşı ve 1916'daki Orta-Asya ayaklanması; 1917 devriminde Rusya islâmları; İdil-Ural hulyaları; Kızıl Tataristan'a giden yol; Validof'un Küçük Başkırstan'ı; İç Savaş ve Kazak'lar; Orta-Asya vâhalarında devrim; Cedid'ler ve Komünist partisi; Millî Azerbaycanın iki yılı. Sonuç.

Kitap, gayet geniş notlar ve büyük bir bibliyografya ile sona ermektedir.

